

Перепічка Н. Г. – ад'юнкт кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0756-3653>

Особливості встановлення впливу криміногенних факторів на поведінку особи в процесі реалізації досудової пробації

Метою статті є аналіз особливостей встановлення впливу криміногенних факторів на поведінку особи в процесі реалізації досудової пробації та дослідження правових основ і методики складання досудової доповіді. Для реалізації зазначеної мети в статті виконано такі завдання: встановлено вплив криміногенних факторів на поведінку особи обвинуваченого й окремі процеси реалізації досудової пробації, визначених кримінально-виконавчим законодавством, надано відповідні пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення правильності застосування досудових доповідей пробації в Україні. **Методологія.** У процесі дослідження використано діалектичний метод наукового пізнання соціально-правових явищ у їх суперечностях, розвитку та змінах, що дає можливість об'єктивно оцінити рівень забезпечення суду інформацією, що характеризує особу обвинуваченого в процесі реалізації досудової доповіді, ефективність національного законодавства у сфері запобігання кримінальним правопорушенням, а також здійснено розгляд проблемних питань під час збору інформації в процесі реалізації заходів досудової пробації. Завдяки використанню формально-логічного методу окреслено елементи правового механізму запобігання кримінальним правопорушенням органами пробації. Порівняльно-правовий метод використано під час аналізу чинного законодавства та міжнародних нормативних актів; статистичний – у процесі здійснення аналізу емпіричних даних і під час дослідження статистичного матеріалу; формальної логіки (аналіз та синтез, гіпотеза) – під час визначення основних напрямів наукової роботи та ключових проблемних питань. Теоретичним підґрунтям цієї публікації стали праці українських та іноземних учених, присвячені питанням встановлення чинників злочинності та удосконалення ефективності запобігання кримінальним правопорушенням в Україні в умовах сьогодення. **Наукова новизна** публікації полягає в необхідності проведення ґрунтовного аналізу криміногенних факторів, які встановлені під час реалізації досудової пробації. **Висновки.** На підставі результатів дослідження було розглянуто проблемні питання реалізації заходів досудової пробації, які виникають унаслідок встановлення криміногенних факторів, порядок здійснення заходів стосовно особи обвинуваченого; надано відповідні пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення правильності формулювання й застосування досудових доповідей.

Ключові слова: досудова пробація; досудова доповідь; обвинувачений; орган пробації; криміногенні фактори.

Вступ

У процесі практичної діяльності доведено, що криміногенні фактори мають важливе значення в досудовій пробації, сутність якої полягає в забезпеченні суду інформацією, що характеризує особу, яку обвинувачують у вчиненні правопорушення, з метою врахування обставин її життя для ухвалення судом справедливого рішення щодо міри її відповідальності (складення досудової доповіді).

Про це свідчать статистичні дані, відповідно до яких, станом на 1 січня 2019 року уповноваженим органом із питань пробації складено 33 272 досудових доповідей (93%), серед яких 25 608 (77%) – з висновком про можливість виправлення без обмеження або позбавлення волі (Корупенко, & Varash, 2019).

Оцінка ризиків учинення повторного кримінального правопорушення у межах здійснення досудової пробації – це результат аналізу чинників ризику щодо ймовірності виникнення протиправної поведінки засудженого (обвинуваченого), її можливих наслідків, визначення криміногенних потреб і заходів щодо їх мінімізації.

Мета і завдання дослідження

Мета публікації – дослідити криміногенні фактори, які встановлені у процесі реалізації досудової пробації, і методи їх нейтралізації; надати відповідні пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення правильності застосування досудових доповідей у межах здійснення досудової пробації.

Питання запровадження в Україні досудової пробації частково аналізували такі українські науковці, як: В. М. Бережнюк (Berezhniuk, 2019), І. Г. Богатирьов, В. М. Дрьомін, А. Х. Степанюк, В. М. Трубников, А. В. Чугаєвська (Chuhaievskaya, 2019), Д. В. Ягунов, І. С. Яковець (Yakovets, & Karelin) та ін.

Водночас питання встановлення чинників злочинності було досліджено лише фрагментарно, також відсутні рекомендації щодо удосконалення ефективності протидії в сучасних умовах розвитку України.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про пробацію» від 5 лютого 2015 року досудова пробація – це забезпечення суду формалізованою

інформацією, що характеризує обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності.

Для підготовки досудової доповіді персонал органу пробації має право отримувати інформацію про обвинуваченого від підприємств, установ, організацій або уповноважених ними органів і від громадян.

Досудова доповідь про обвинуваченого повинна містити:

- 1) соціально-психологічну характеристику;
- 2) оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення;
- 3) висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.

Слід зазначити, що обвинуваченому надано можливість брати участь у підготовці досудової доповіді, яка полягає в наданні персоналу органу пробації інформації, необхідної для підготовки такої доповіді ("Закону України", 2015).

Після обвинувального акту на осіб, які вчинили злочини невеликої або середньої тяжкості та деякі тяжкі злочини, на підставі відповідної ухвали працівник пробації збирає інформацію про обвинуваченого.

Так, доповідь є важливим етапом, на якому вивчають життєву ситуацію особи. Її метою є прийняття рішення про застосування покарання, не пов'язаного із позбавленням волі. Відповідно до рекомендацій, наданих у досудовій доповіді про застосування такого покарання, суд постановляє відповідне рішення, яке виносять, враховуючи інформацію про порушника, що подає працівник органу пробації, який, спілкуючись із правопорушником, встановлює криміногенні фактори, які вплинули на зміну в його поведінці.

Проблемою для працівників пробації під час формулювання досудової доповіді є обмежений час для збору інформації про особу обвинуваченого.

Доповідь працівника пробації має ґрунтуватися на надійних джерелах і доказах для розширення інформації знання суду про злочинця. Жодна людина не народжується злочинцем, і злочинність не існує сама по собі. Певні негативні фактори стають рушійною силою. Практично побороти злочинність не можливо, але можна знизити її рівень. Перш за все, потрібно боротися не з її наслідками, а усувати саме причини злочинності. Для покращення криміногенної ситуації в Україні потрібно вирішувати її соціально-економічні та політичні проблеми.

Найважливішими криміногенними потребами особи є, перш за все, житло, освіта, навчання, зайнятість, психічне та фізичне здоров'я, фінанси, борги, сімейний стан, наявність

неповнолітніх або малолітніх дітей, наркотична чи алкогольна залежність, стосунки в сім'ї, з друзями та знайомими, на роботі (навчання), спосіб мислення, поведінка.

Вагомий вплив мають і динамічні фактори, які з часом зазнають змін, але є більш стійкими до них – це кримінальне коло спілкування правопорушника, наявність у нього прокримінального мислення. Зміна таких факторів потребує тривалого часу. Гострі фактори – це втрата роботи, розлучення, що сприяло повторному правопорушенню.

Отже, найактуальнішими криміногенними потребами в умовах сьогодення є: матеріальне становище, контроль за поведінкою, робота, стосунки в суспільстві, ставлення правопорушника до правопорушення.

Для усунення криміногенних факторів, які впливають на злочинну поведінку особи, слід визначити, перш за все, які обставини передували злочинній діяльності особи, тобто дослідити період формування у свідомості особи злочинного наміру та взаємодію його з певною життєвою ситуацією; встановити подальший взаємозв'язок між причиною та наслідком, які спонукали особу до вчинення злочину, та на завершальному етапі виокремити найдієвіші методи й засоби усунення негативних чинників злочинної діяльності.

Заходи, які будуть вжиті до правопорушника, повинні враховувати, по-перше, стиль життя особи до вчинення кримінального правопорушення та бажаний стиль життя після відбування покарання; по-друге, сильну сторону особистості правопорушника та його бажання до виправлення й ресоціалізації, та, по-третє, – можливість бути сприйнятливим, тобто повне прийняття правопорушником усіх заходів, які необхідні для виконання завдань досудової пробації (Makarenko, 2020).

Як зазначає О. М. Джу́жа, загальносоціальний рівень не передбачає запобігання злочинності. Його ключове завдання – підвищення духовного й матеріального рівня суспільства, що, зрештою, позитивно впливає на зниження рівня злочинності. Нині загальносоціальний рівень значно ослаблений через наявність різних негативних соціально-економічних і політичних процесів, які ускладнюють життя та забезпечення суспільства (Dzhuzha, Vasylevych, & Kolb, 2009).

У процесі досудової пробації спочатку офіцер пробації встановлює попередні судимості затриманої особи на підставі офіційних даних поліції. Згодом, під час бесід з правопорушником складають його «соціальну характеристику», тобто уточнюють біографію, умови життя, які сприяли формуванню особистості. Далі проводять його медичне обстеження, встановлюють фізичний і психічний стан. І наприкінці

здійснюють перевірку уточнення соціальних відомостей про злочинця, ставлення його до навчання та праці, до навколишніх, встановлюють соціальні контакти тощо.

Отже, соціальне дослідження особистості є специфічним видом діяльності кримінологічного та соціально-психологічного характеру; воно не має нічого спільного з процесом пошуку й оцінки доказів, встановлення вини правопорушника, які здійснюють органи слідства. Вагоме значення у соціальному дослідженні особистості мають різноманітні бесіди з правопорушником, його близькими, рідними, колегами та друзями.

Також офіцер пробації здійснює соціально-психологічне тестування із засудженим, під час якого він прагне психологічно вплинути на особу, зняти напругу, страх, розчарування, агресію, невдоволення. Значну роль тут відіграють тематичні бесіди з піднаглядним засудженим, відвідування його вдома (Palchenkova, 2015).

Фактично, представник органу пробації досліджує соціальне оточення обвинуваченого, його психологічну характеристику, щоб з'ясувати причини вчинення злочину (Chernyshov, 2018).

Відповідно до наказу Міністерства юстиції України від 26 червня 2018 року № 2020/5 «Про затвердження Методичних рекомендацій оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень)», оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення здійснюють за двома формами: 1) скороченою формою, яку використовують під час складання досудової доповіді на обвинуваченого та яка передбачає визначення ризику шкоди, ризику вчинення повторного кримінального правопорушення, рівня небезпеки для суспільства, зокрема для окремих осіб; 2) повною формою, яка передбачає визначення ризику вчинення повторного кримінального правопорушення та проводиться: на початку відбування покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, для визначення криміногенних потреб і складання індивідуального плану роботи із засудженими, встановлення інтенсивності контрольних заходів; у процесі пробаційного нагляду для здійснення моніторингу змін рівня ризиків учинення повторного кримінального правопорушення. Форму оцінки ризиків, проведення аналізу чинників ризику та визначення рівнів ризику здійснює персонал органу пробації на підставі інформації, отриманої у встановленому законом порядку від засудженого (обвинуваченого), інших осіб, державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ й організацій ("Nakaz Ministerstva yustytisii", 2018).

Оцінка ризиків учинення повторного кримінального правопорушення – результат аналізу впливу чинників ризику на ймовірність виникнення протиправної поведінки засудженого (обвинуваченого), її можливих наслідків, визначення криміногенних потреб і заходів щодо їх мінімізації ("Nakaz Ministerstva yustytisii", 2018).

Проведений компаративний аналіз засвідчив, що в інших державах досудова оцінка призначена для використання в комплексі з різними методиками та даними про особу, на її результатах ґрунтується подальша робота із засудженим, зокрема під час підготовки його до звільнення. Метою такої оцінки є: встановлення ймовірності повторного вчинення злочину; ідентифікація та класифікація соціальних та особистих проблем людини, що стосуються злочину; оцінка ризику серйозної шкоди, ризику стосовно індивіда й інших ризиків; ідентифікація чинників, які зменшують ризик шкоди від злочинця; висвітлення проблем, які потрібно розв'язати під час роботи зі злочинцем; визначення потреб для їх подальшої оцінки фахівцем; визначення змін протягом періоду спостереження/покарання. Фахівці й учені виокремили сім основних чинників, які впливають на вчинення повторних злочинів: 1) житло (його відсутність); 2) освіта (її відсутність); 3) залежності; 4) фізичне й розумове здоров'я; 5) позитивне оточення (його відсутність); 6) фінанси (зобов'язання, борги); 7) поведінка й мислення. Для жінок додатковими показниками є: побутове насильство, проституція та торгівля людьми. У складних випадках експерти рекомендують застосовувати розширену систему оцінки, що складається з 12 потенційно актуальних чинників, а саме: 1) проблеми з житлом; 2) сімейні й особисті стосунки; 3) освіта, навчання та працевлаштування; 4) місцевість проживання; 5) спосіб життя; 6) зловживання небезпечними речовинами; 7) фізичне здоров'я; 8) стан емоційного та психічного здоров'я; 9) сприйняття себе й інших; 10) мислення й поведінка; 11) ставлення до правопорушень; 12) мотивація до змін (Yakovets, & Karelin, 2014).

Так, відповідно до Методичних рекомендацій оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень), така оцінка складається зі статичних і динамічних чинників (Про затвердження Методичних рекомендацій оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень) ("Nakaz Ministerstva yustytisii", 2018).

Згідно з наказом Міністерства юстиції України від 27 січня 2017 року № 200/5 затверджено Порядок складання досудової доповіді, яким визначено, що досудова доповідь про обвинуваченого повинна містити соціально-психологічну характеристику обвинуваченого, оцінку ризику вчинення повторного правопорушення, а також висновок щодо можливості виправлення без позбавлення або обмеження волі на певний строк.

Слід зауважити, що досудову доповідь не можна використовувати у кримінальному провадженні як доказ винуватості (та невинуватості) обвинуваченого у вчиненні злочину.

Працівник пробації є незалежною, неупередженою особою, яка надає суду необхідну інформацію про обвинуваченого. Для цього він за спеціальною методикою досліджує соціальне оточення обвинуваченого, складає його психологічну характеристику, аби з'ясувати обставини, що могли створити умови для вчинення злочину (так звані фактори ризику). Представник органу пробації з'ясовує кримінальну історію особи, її сімейний стан і стосунки в сім'ї, житлові умови, дані про роботу, фінансове положення, спосіб проведення вільного часу, наявність алкогольної або наркотичної залежності, дані щодо фізичного й психічного здоров'я.

Розглянемо, які права має обвинувачена особа, щодо якої готують досудову доповідь. Зазвичай вони полягають в участі у складанні досудової доповіді. Надаючи необхідну достовірну інформацію представникам органу пробації, особа виносить зауваження та уточнення до неї, отримує інформацію про можливу допомогу та консультації, роз'яснення щодо порядку підготовки й використання досудової доповіді. Якщо особі не зрозуміло, для чого складають досудову доповідь, вона має якомога раніше звернутися до працівників пробації за додатковими роз'ясненнями, перш ніж приймати рішення про відмову від участі в її складанні.

Водночас відмова від участі у цьому процесі є правом особи на будь-якому етапі складання, але відмова не скасовує самого складання досудової доповіді. Якщо обвинувачений не бажає надавати працівнику пробації інформацію щодо себе, то її буде отримано з інших джерел. Відмовою у складанні досудової доповіді також може вважатися неприбуття за викликом до органу пробації без поважної на те причини.

Отже, досудова доповідь акцентує, насамперед, на особистості правопорушника, його проблемах і потребах, відображаючи відомості про фактори, що обумовили вчинення ним кримінального правопорушення та його поведінку загалом, а також варіанти його виправлення (Skrebtsova, 2020).

Соціально-психологічну характеристику на особу як досудову доповідь подають на підставі ухвали суду і, згідно з процесуальним законодавством, її не можна використовувати для доведення вини або невинуватості обвинуваченого. Тобто її долучають до матеріалів кримінального провадження, але вона не є підставою для винесення судом певного вироку.

У нашій країні судова влада незалежна, і суд лише на власний розсуд приймає рішення, вислуховуючи всі сторони процесу, дотримуючись усіх норм процесуального законодавства, зокрема отримуючи інформацію від пробації, у якій окреслено нюанси особистості цієї людини, обставини життя, які не виправдовують, а які спонукали до вчинення цього правопорушення. Працівник пробації на власний розсуд визначає рівень суспільної небезпеки цієї особи, щоб запропонувати від пробації бачення, що ця особа могла б виправитися без позбавлення волі (Yanchuk, 2019).

Завдяки системі пробації обвинувачений має змогу не втратити особисті зв'язки та уникнути негативного впливу інших засуджених. Отже, на благо суспільства продовжує працювати продуктивна, активна особа. А найголовніше – платники податків, тобто всі громадяни, не витрачають власні кошти на утримання засуджених у місцях позбавлення волі. Натомість робота з клієнтом пробації обходиться в 10 разів дешевше (Yanchuk, 2019).

У практиці складання досудових доповідей представниками персоналу пробації важливим питанням є формулювання їх висновків, зміст яких повинен відображати повноту аналізу ситуації обвинуваченого, об'єктивність та неупередженість позиції пробації, задовольняти потреби суду в отриманні інформації для винесення справедливого судового рішення, не порушувати конституційні засади правосуддя. З цією метою Департамент пробації пропонує приклади уніфікованих висновків досудових доповідей з урахуванням отриманих за результатами оцінки рівнів ризику вчинення повторного кримінального правопорушення та безпеки для суспільства (зокрема й окремих осіб).

За низького та середнього рівнів ризику повторного правопорушення та безпеки для суспільства: беручи до уваги інформацію, яка характеризує особистість обвинуваченого, його спосіб життя, історію правопорушень, а також низьку (середню – за середнього рівня ризику) ймовірність вчинення повторного правопорушення, орган пробації вважає, що виправлення особи без позбавлення волі або обмеження волі на певний строк можливе та не становить високої небезпеки для суспільства (зокрема й окремих осіб).

На думку органу пробації, виконання покарання в громаді можливе за умови здійснення нагляду та застосування соціально-виховних заходів, що необхідні для виправлення та запобігання вчиненню повторних кримінальних правопорушень (сформулювати заходи, що спрямовані на вирішення криміногенних потреб, виявлених під час оцінки ризиків).

У разі, якщо суд дійде висновку про можливість звільнення правопорушника від відбування покарання з випробуванням, орган пробації вважає доцільним покладання на правопорушника обов'язків (відповідно до ч. 2 ст. 76 КК України).

За високих (іноді середніх) рівнів ризиків повторного правопорушення, низьких та середніх (іноді високому) рівнях небезпеки для суспільства: беручи до уваги інформацію, що характеризує особистість обвинуваченого та його спосіб життя, історію правопорушень, а також високу (достатньо високу – за середнього рівня ризику) ймовірність вчинення повторного правопорушення, орган пробації вважає, що виправлення цієї особи без позбавлення або обмеження волі може становити небезпеку для суспільства (зокрема й окремих осіб) ("Dosudova probatsiia", 2017).

Подані приклади мають підґрунтям первинну національну практику складання досудових доповідей і міжнародну практику. Ці приклади є зразком, що відповідає загальностатистичним випадкам. У процесі їх використання слід пам'ятати про унікальність випадку кожного обвинуваченого, що зумовлює зміни за формою та змістом, а також різноманітність ресурсної бази різних підрозділів пробації ("Dosudova probatsiia", 2017).

Отже, загальним для всіх варіантів висновків має бути зазначення криміногенних потреб обвинуваченого та заходів втручання, що необхідні для його підтримки, виправлення й запобігання вчиненню повторних кримінальних правопорушень.

З метою формування сталої практики складання досудових доповідей і формулювання найбільш прийнятних для суду висновків досудових доповідей рекомендовано практику-

вати обговорення цих питань безпосередньо із судами у межах територіальної юрисдикції підрозділів пробації ("Dosudova probatsiia", 2017).

Проте, для ефективного здійснення пробаційних заходів необхідно сформулювати заходи, що спрямовані на вирішення криміногенних потреб, виявлених під час оцінки ризиків.

Наукова новизна

Наукова новизна публікації полягає в необхідності проведення ґрунтовного аналізу криміногенних факторів, які встановлені під час реалізації досудової пробації.

Висновок

З огляду на вищевикладене, слід зауважити, що не існує такого суспільства, у якому б усі його члени дотримувалися загальноприйнятих нормативних вимог чи методичних рекомендацій. Водночас свідомість кожної людини, її побут і повсякденне життя є індикатором соціальних зрушень та поштовхом до кримінальних правопорушень. Проаналізувавши проблеми встановлення криміногенних факторів під час реалізації досудової пробації, акцентуємо саме на соціальних факторах впливу та змінах, до яких не може адаптуватися злочинець.

Попри позитивні зміни у впровадженні досудової пробації в Україні, нині існує низка нерозв'язаних питань, а саме:

1) встановлення та усунення криміногенних факторів у процесі реалізації досудової пробації є необхідною умовою запобігання повторного вчинення злочину особою, її виправлення та ресоціалізації;

2) рекомендовано ввести до практики обговорення проблемних питань під час складання досудових доповідей безпосередньо із судами в межах територіальної юрисдикції підрозділів пробації;

3) запропонувати методику усунення криміногенних факторів, які виявляють під час здійснення досудової пробації, з метою запобігання вчиненню особою повторного правопорушення.

REFERENCES

- Berezhniuk, V.M. (2019). Dosudova dopovid sluzhby probatsii, yak peredumova dlia individualizatsii pokarannia pid chas yoho pryznachennia [Pre-trial report of the probation service as a precondition for individualization of punishment during its appointment]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu, Scientific Bulletin of the International Humanities University*, 41(2), 65-67. doi: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.41-2.14> [in Ukrainian].
- Chernyshov, D. (2018). Mistsia pozbavlennia voli ne zabezpechuiut poperedzhennia retsedyvnoi zlochynnosti [Places of imprisonment do not provide prevention of recidivism]. *Sait "Ministerstvo yustytii Ukrainy", Site "Ministry of Justice of Ukraine"*. Retrieved from <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-cherishov-mistsya-pozbavlennya-voli-ne-zabezpechuyut-poperedjennya-retsivnoi-zlochynnosti> [in Ukrainian].

- Chuhaievskaya, A.V. (2019). Okremi aspekty vprovadzhennia dosudovoi dopovidi pry zvilnenni osoby vid vidbuvannia pokaranna [Some aspects of the implementation of the pre-trial report in the release of a person from serving a sentence]. *Pravove rehuliuвання ekonomiky, Legal regulation of the economy*, 18, 189-199. doi: 10.33111/Ire.2019.18.189 [in Ukrainian].
- Dosudova probatsiia: praktychni porady [Pre-trial probation practical advice]. (2017). *www.facebook.com*. Retrieved from <https://www.facebook.com/probation.ua/posts/1790454724551902> [in Ukrainian].
- Dzhuzha, O.M., Vasylevych, V.V., & Kolb, O.H. (2009). *Kryminolohiia [Criminology]*. O.M. Dzhuzha (Eds.). Kyiv: Atika [in Ukrainian].
- Kopylenko, O.L., & Barash, Ye.Yu. (Eds.). (2019). *Naukovo-praktychnyi komentar do Zakonu Ukrainy "Pro probatsiiu" [Scientific and practical commentary to the Law of Ukraine "On Probation"]*. Kyiv: Kandyba T.P. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Yevgen_Barash2/publication/332230121_NAUKOVO-PRAKTICNIJ_KOMENTAR_DO_ZAKONU_UKRAINI_PRO_PROBACIU/links/5ca75f63a6fdcca26dffe0c6/NAUKOVO-PRAKTICNIJ-KOMENTAR-DO-ZAKONU-UKRAINI-PRO-PROBACIU.pdf [in Ukrainian].
- Makarenko, N.K. (2020). Neitralizatsiia kryminohennosti mistis pozbavleniia voli, yak napriam zapobihannia profesiinoi zlochynnosti [Neutralization of criminogenicity of places of imprisonment as a direction of prevention of professional crime]. *Visnyk Penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy, Bulletin of the Penitentiary Association of Ukraine*, 1(11), 90-99. doi: 10.34015/2523-4552.2020.1.09 [in Ukrainian].
- Nakaz Ministerstva yustytisii Ukrainy "Metodychni rekomendatsii otsinky ryzykiv vchynennia povtornoho kryminalnogo pravoporushennia povnolitnimy osobamy, yaki vchynyly kryminalni pravoporushennia (obvynuvachuiutsia u vchynenni kryminalnykh pravoporushen)": vid 26 cherv. 2018 r. No. 2020/5 [Order of the Ministry of Justice of Ukraine "Methodical recommendations for assessing the risks of re-offending by adults who have committed criminal offenses (accused of committing criminal offenses)" from June 26, 2018, No. 2020/5]. *www.probation.gov.ua*. Retrieved from <http://www.probation.gov.ua/?p=2308> [in Ukrainian].
- Palchenkova, V.M. (2015). Sluzhba probatsii yak osoblyvyi vyd sotsialnogo kontroliu [Probation service as a special type of social control]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 3, 171-177 [in Ukrainian].
- Puzyrov, M.S., Karelin, V.V., & Olefir, L.I. (2019). Teoretyko-prykladni pidkhody do vyznachennia otsinky ryzykiv vchynennia novykh kryminalnykh pravoporushen subiektamy probatsii [Theoretical and applied approaches to the assessment of the risks of committing new criminal offenses by probation subjects]. *Naukovyi visnyk Sivershchyny, Scientific Bulletin of the North*, 2(7), 73-82. doi: 10.32755/sjlav.2019.02.073 [in Ukrainian].
- Skrebtsova, O.I. (2020). Dosudova dopovid v probatsii [Pre-trial report in probation]. *Sait "Novopskovska selyshchna rada", Site "Novopskovskaya village council"*. Retrieved from <https://novopskovrada.gov.ua/news/1588165183> [in Ukrainian].
- Yakovets, I.S., & Karelin, V.V. (2014). Shchodo otsinky ryzykiv vchynennia novykh kryminalnykh pravoporushen osobamy, yaki vidbuvaiut pokarannia, ne poviazane z pozbavleniim voli [Regarding the assessment of the risks of committing new criminal offenses by persons serving a sentence not related to imprisonment]. *Pravova pozytsiia, Legal position*, 4(25), 116-122. doi: <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2020-1.23> [in Ukrainian].
- Yanchuk, O. (2019). Navishcho potribna dosudova dopovid u sudovomu protsesi? [Why do you need a pre-trial report in court?]. *Sait "Sudova vlada Ukrainy", Site "Judicial power of Ukraine"*. Retrieved from <https://bl.od.court.gov.ua/sud1506/pres-centr/news/738747/> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro Proprobatsiiu": vid 27 serp. 2015 r. No. 160-VIII [Law of Ukraine "On probation" from August 27, 2015, No 160-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Бережнюк В. М. Досудова доповідь служби пробації, як передумова для індивідуалізації покарання під час його призначення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 41 (2). С. 65–67. (Серія «Юриспруденція»). doi: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.41-2.14>.
- Чернишов Д. Місця позбавлення волі не забезпечують попередження рецидивної злочинності. *Міністерство юстиції України* : [сайт]. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-mistsya-rozbavlennya-voli-ne-zabezpechuyut-poperedjennya-retsivivnoi-zlochinnosti/>.
- Чугаєвська А. В. Окремі аспекти впровадження досудової доповіді при звільненні особи від відбування покарання. *Правове регулювання економіки*. 2019. № 18. С. 189–199. doi: 10.33111/Ire.2019.18.189.
- Досудова пробація: практичні поради. 2017. URL: <https://www.facebook.com/probation.ua/posts/1790454724551902>.
- Джужа О. М., Василевич В. В., Колб О. Г. Кримінологія : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джужі. Київ : Атіка, 2009. 312 с.
- Науково-практичний коментар до Закону України «Про пробацію» / за заг. ред. О. Л. Копиленка, Є. Ю. Бараша. Київ : Кандиба Т. П., 2019. 114 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/Yevgen_Barash2/publication/332230121_NAUKOVO-PRAKTICNIJ_KOMENTAR_DO_ZAKONU_UKRAINI_PRO_PROBACIU/links/5ca75f63a6fdcca26dffe0c6/NAUKOVO-PRAKTICNIJ-KOMENTAR-DO-ZAKONU-UKRAINI-PRO-PROBACIU.pdf.
- Макаренко Н. К. Нейтралізація криміногенності місць позбавлення волі, як напрям запобігання професійної злочинності. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 1 (11). С. 90–99. doi: 10.34015/2523-4552.2020.1.09.

- Методичні рекомендації оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень): наказ Міністерства юстиції України від 26 черв. 2018 р. № 2020/5. URL: <http://www.probation.gov.ua/?p=2308>.
- Пальченкова В. М. Служба пробації як особливий вид соціального контролю. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 171–177.
- Пузирьов М. С., Карелін В. В., Олефір Л. І. Теоретико-прикладні підходи до визначення оцінки ризиків вчинення нових кримінальних правопорушень суб'єктами пробації. *Науковий вісник Сіверщини*. 2019. № 2 (7). С. 73–82. (Серія «Право»). doi: 10.32755/sjlaw.2019.02.073.
- Скребцова О. І. Досудова доповідь в пробації. *Новопсковська селищна рада*: [сайт]. 2020. URL: <https://novopskovrada.gov.ua/news/1588165183>.
- Яковець І. С., Карелін В. В. Щодо оцінки ризиків вчинення нових кримінальних правопорушень особами, які відбувають покарання, не пов'язане з позбавленням волі. *Правова позиція*. 2019. № 4 (25). С. 116–122. doi: <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2020-1.23>.
- Янчук О. Навіщо потрібна досудова доповідь у судовому процесі? *Судова влада України*: [сайт]. 2019. URL: <https://bl.od.court.gov.ua/sud1506/pres-centr/news/738747/>.
- Про пробацію: Закон України від 27 серп. 2015 р. № 160-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19>.

Стаття надійшла до редколегії 03.06.2020

Perepichka N. – Postgraduate Student of the Department of Criminology and Criminal Law of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0756-3653>

Features of Establishing the Influence of Criminogenic Factors on a Person's Behavior in the Process of Pre-Trial Probation

*The purpose of the article is to analyze the features of establishing the influence of criminogenic factors on the behavior of a person during the implementation of pre-trial probation and the study of the legal framework and methods of compiling a pre-trial report. To achieve this goal, the article performs the following tasks: established the impact of criminogenic factors on the behavior of the accused, and some processes of pre-trial probation defined by criminal law, provided suggestions and recommendations to improve the use of pre-trial probation reports in Ukraine. **Methodology.** The study used a dialectical method of scientific knowledge of socio-legal phenomena in their contradictions, developments and changes, which allows to objectively assess the level, providing the court with information characterizing the identity of the accused in the pre-trial report, the effectiveness of national legislation in preventing criminal offenses, as well as problematic issues during the collection of information in the implementation of pre-trial probation. Formal-logical method, by means of which elements of the legal mechanism of prevention of criminal offense by probation bodies are revealed. The comparative legal method was used in the analysis of current legislation and international regulations; statistical – in the analysis of empirical data and in the process of studying statistical material; formal logic (analysis and synthesis, hypothesis) – in determining the main directions of scientific work and the main problems. The theoretical basis of this publication were the works of domestic and foreign scientists on the establishment of crime factors and improving the effectiveness of crime prevention in Ukraine in modern conditions. The **scientific novelty** of the publication lies in the need for a thorough analysis of criminogenic factors that have been identified during the implementation of pre-trial probation. **Conclusions.** Based on the results of the study, the problematic issues of implementation of pre-trial probation measures were considered; arising from the establishment of criminogenic factors, the procedure for taking measures against the person of the accused; appropriate proposals and recommendations for improving the correctness of the formulation and application of pre-trial reports were provided.*

Keywords: pre-trial probation; pre-trial report; accused; probation body; criminogenic factors.